

Naravoslovje in tehnika, 5. razred

UČNA TEMA: Kako nastane veter – ponovitev CILJI

- Razložiti, kako nastane veter in kateri dejavniki vplivajo na njegovo moč in smer.
- Opisati različne vrste vetrov ter njihove značilnosti in vplive na okolje.
 - Izvajati preproste poskuse za prikaz nastanka vetra in njegovega delovanja.

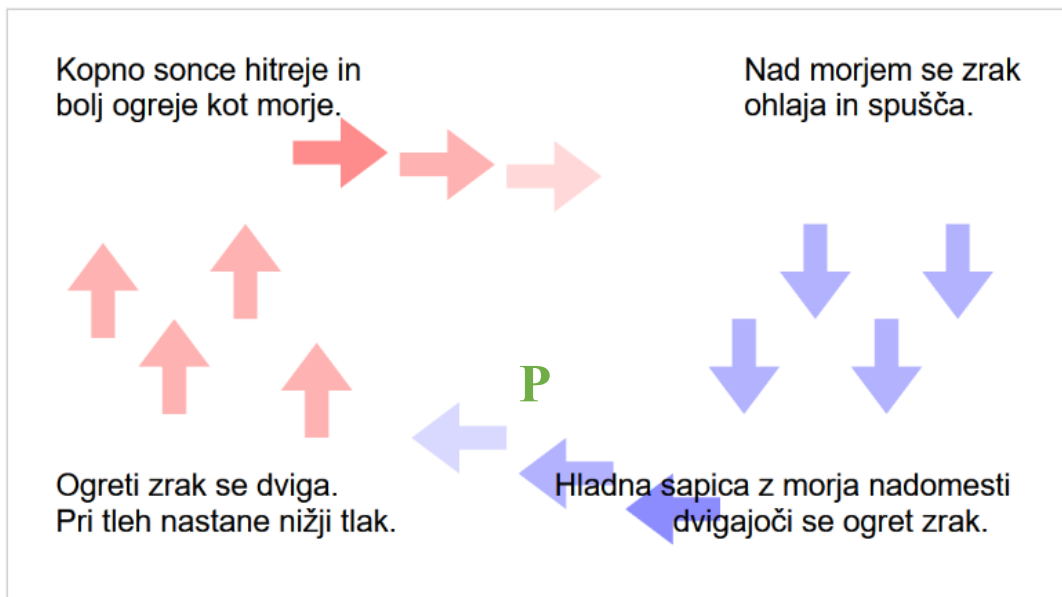
POTEK URE

Veter piha, ko pride do sprememb zračnega tlaka nad manjšim ali večjim območjem.

Zračni tlak se spremeni predvsem zaradi temperaturnih razlik.

Zrak z območja višjega tlaka prehaja na območje nižjega tlaka. Topel zrak ima manjšo gostoto od hladnega, zato se dviga.

Ob obali poleti pogosto pihlja rahel vetrič, ki te prijetno hladi. Spodnja skica prikazuje, zakaj se to zgodi. Ponoči se dogajanje obrne. Vetrovi, ki pihajo na manjšem območju, so lokalni vetrovi.

Pri nas je najbolj znan veter kraška burja. Najmočnejše piha med novembrom in aprilom. Piha s severozahoda proti jugovzhodu in je najmočnejša v vipavski dolini. Tu so sunki lahko močni do 200 km/h.

ZANIMIVOST

Najvišjo izmerjeno hitrost v Sloveniji je burja dosegla 1. novembra 2010 v Ajdovščini. Dosegla je hitrost 295 km/h.

Primerjava: Dirkalnik Formula 1 doseže hitrost okoli 350 km/h.

Hiše imajo strehe obložene s kamni. Stran hiše, ki je obrnjena proti severozahodu, je brez oken in vrat.

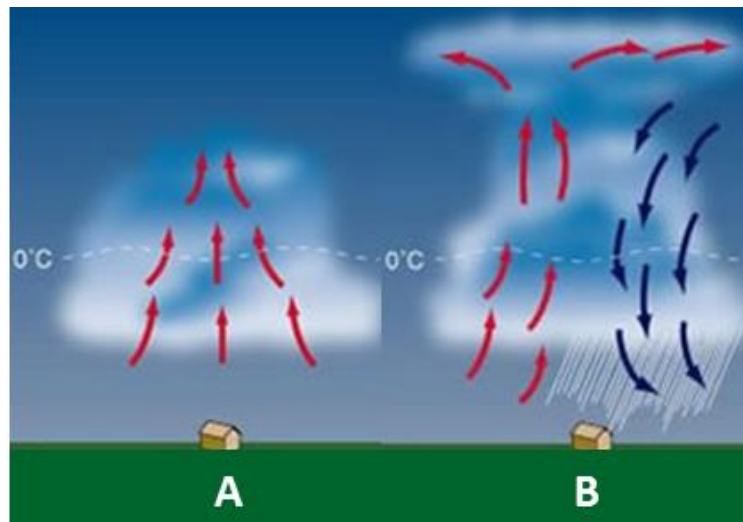

Zrak nad tlemi se ogreva in dviga. S seboj nosi vodne hlapne. V višini se zrak ohlaja, vodni hlapni pa se zbirajo v kapljice in kristalčke. Tako nastanejo oblaki.

Topel zrak sprejme veliko več vodnih hlapov kot hladen. Poleti je zato pogosto soparno. Ob soparnih dneh oblaki zato hitreje nastajajo in pogosteje pride do močnejših padavin, sodre ali toče.

POVZETEK

Zrak se nenehno giblje, kar zaznamo kot veter. Pri tleh pihajo lokalni vetrovi, višje v ozračju pa splošni vetrovi. Prenašajo toploto in vodne hlape, zato vplivajo na vreme.

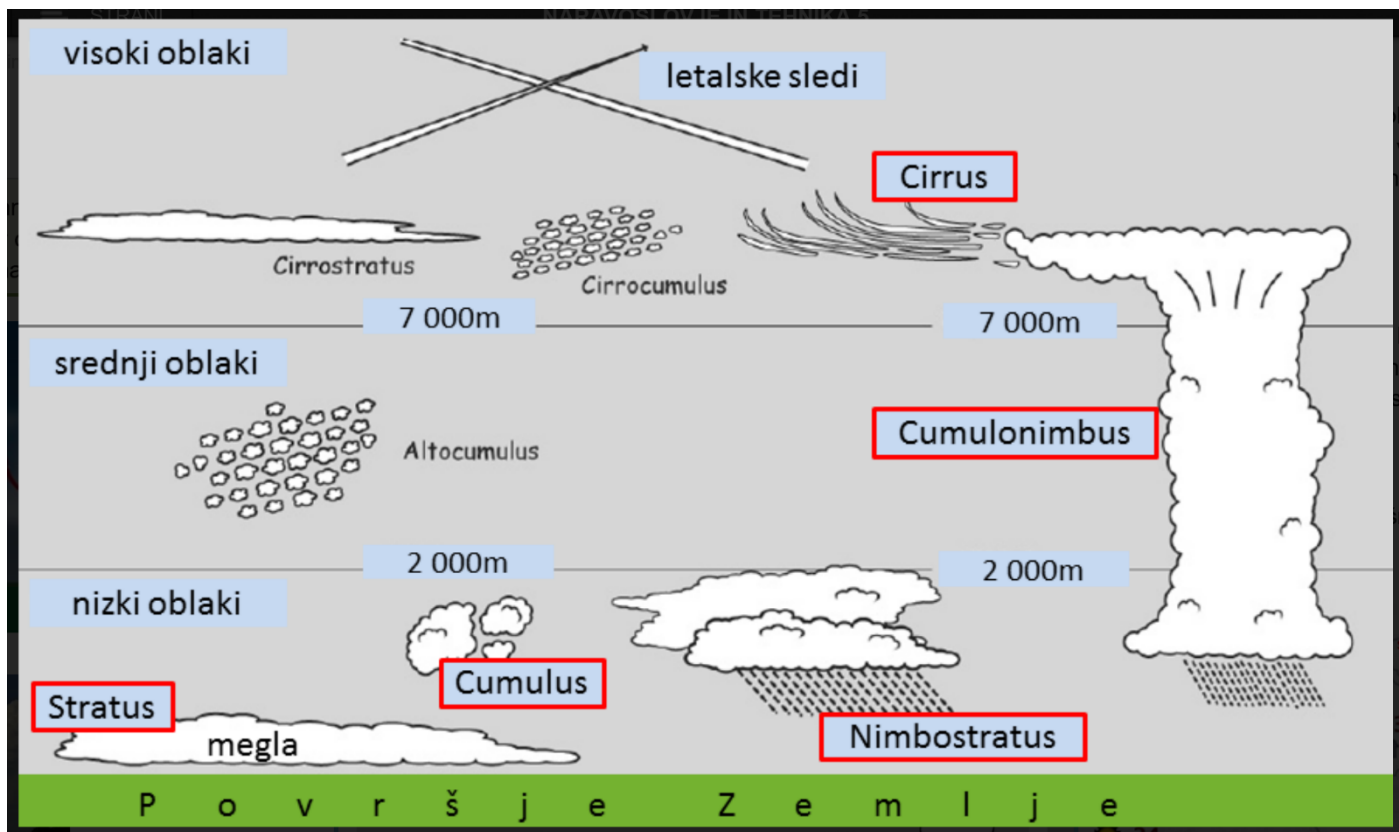

A - Zrak se dviga in s seboj nosi vodne hlape.

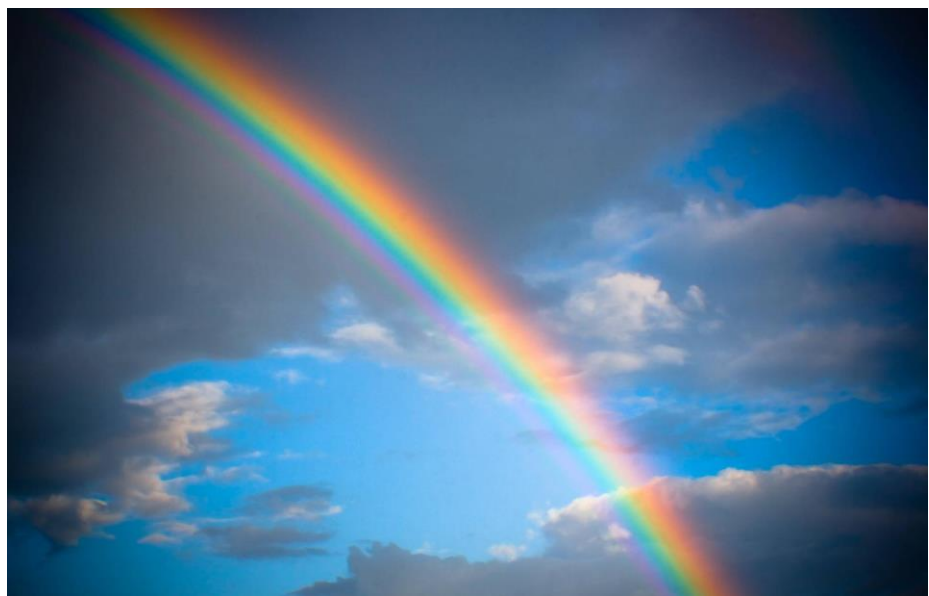
B - Vodni hlapi v višini kondenzirajo in nastane oblak. Ko so kapljice pretežke, začnejo padati proti Zemlji kot dež, sneg, sodra, toča ...

Oblaki imajo mednarodna imena. Na risbi so najbolj pomembni obkroženi z rdečo barvo. Bodi pozoren tudi na višino, kje nastajajo, in na to, kateri prinašajo padavine.

Ne pozabi: višina Triglava je 2864 m

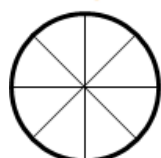
Mavrica nastane, kadar so v zraku dežne kapljice, skozi katere posije Sonce. Vidimo jo, če je Sonce za našim hrbtom.

Oblaki so različnih vrst in oblik. V nekaterih nastajajo padavine. Na fotografiji je cumulus, ki ne prenaša padavin.

Stopnjo oblačnosti lahko prikažemo s simboli, kolačniki ali besedami.

JASNO

PRETEŽNO
JASNO

DELNO
OBLAČNO

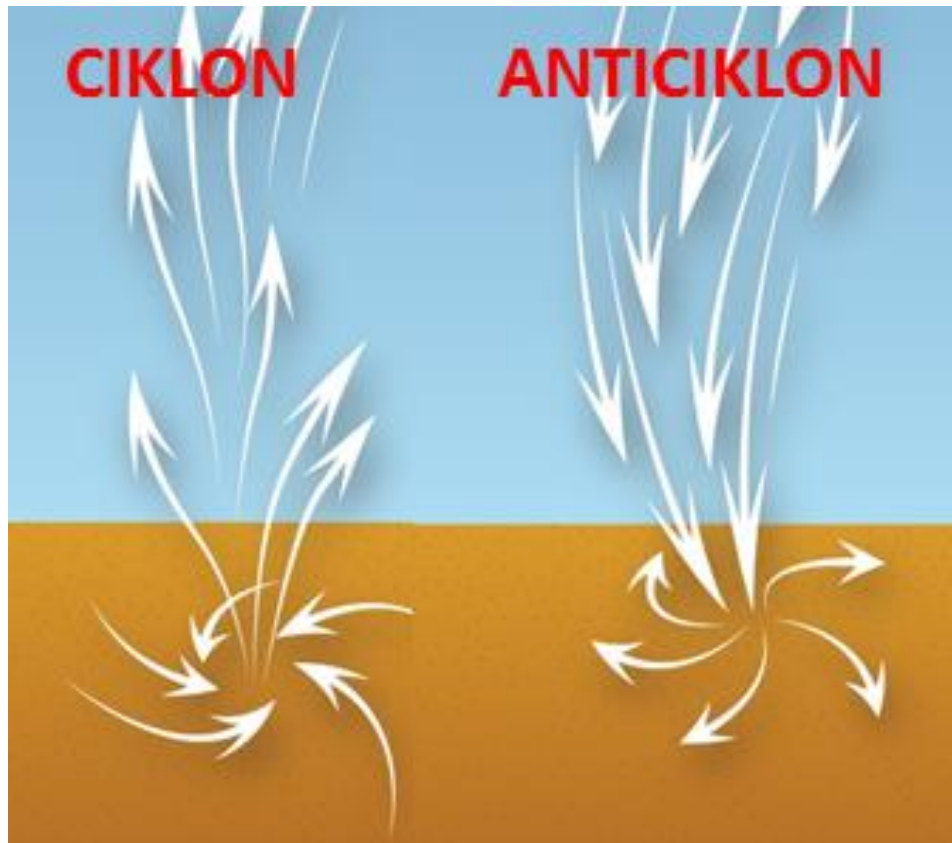

PRETEŽNO
OBLAČNO

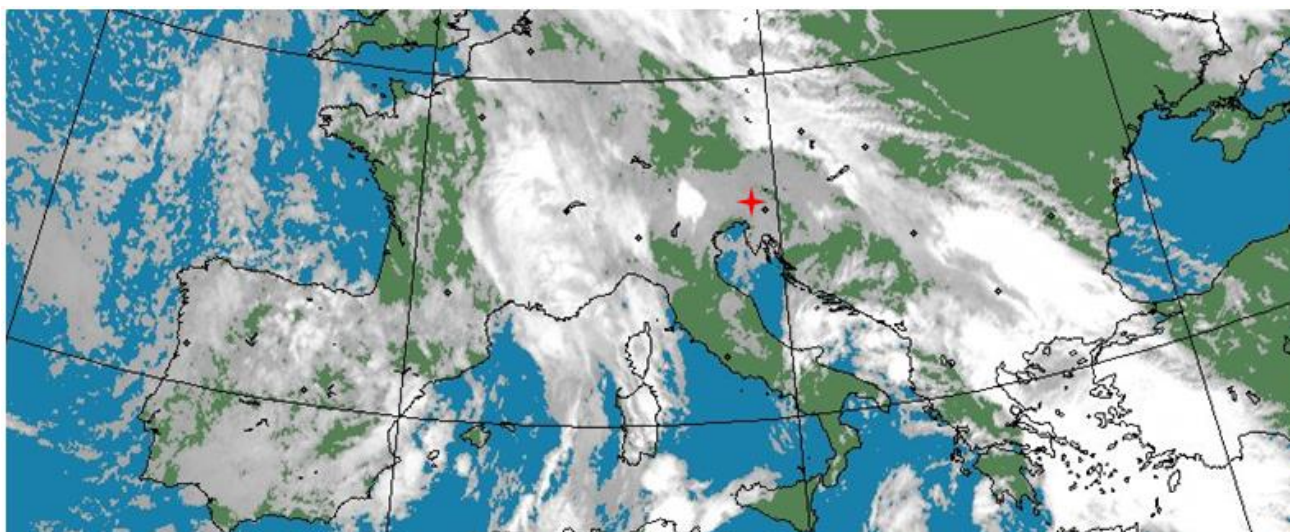
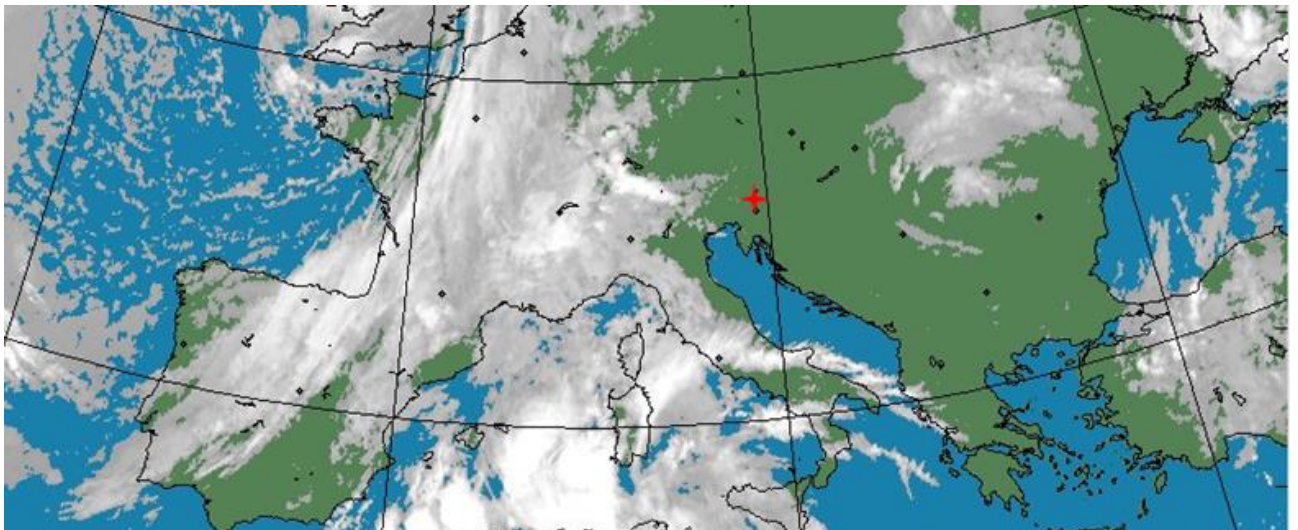
OBLAČNO

Na Zemlji nastajajo cikloni (C), ki so območja nizkega tlaka, in anticikloni (A), ki so območja visokega tlaka. Veter piha od A proti C. Med ciklonoma nastane fronta, kjer se vreme poslabša.

Vreme opazujemo. Ugotavljamo, kakšni so oblaki, kako hitro in kam se premikajo. Hitrost vetra, temperaturo zraka, zračni tlak in količino padavin pa merimo. Gibanje vetrov in oblakov opazujemo na satelitskih posnetkih.

V sredo nad Slovenijo ni bilo oblakov. Vreme je bilo jasno. V četrtek so iz jugozahoda prišli oblaki. Vreme se je poslabšalo. Oglej si posnetek in opazuj, kje so oblaki, kakšni so...

Vremenske postaje zbirajo in pošiljajo podatke o temperaturi, hitrosti vetra, tlaku, vlažnosti.

Vremenoslovci izdelajo vremensko karto, na kateri vidimo, kakšno bo vreme v naslednjih dneh.

